

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

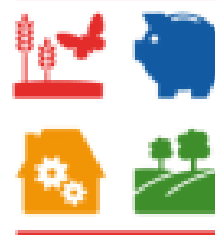

Miljø- og Fødevareministeriet
NaturErhvervstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Se EU-Kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

Undgå de økologiske fælder

Sommerfugle er truede i det danske landskab, og 33 arter er opført på den danske rødliste; men hvad skal man egentlig gøre, hvis man ønsker at passe på de sommerfugle, der lever på ens jorde?

NATURPLEJE

TEKST OG FOTO: IRENE BRANDT

Konsulterer man den danske rødliste over truede dagsommerfuglearter, får man syn for sagen: Ud af 98 arter er 33 på listen; men af de 98 er 12 arter allerede forsvundet fra de danske landskaber - ti arter levede i skovene, mens to arter - Svalehale og Stor Ildfugl - levede i det åbne land.

- Vi har mistet næsten alle skovarterne i Danmark. De næste i rækken over de mest truede arter lever i det åbne land på næringsfattige habitater, siger naturkonsulent Anne Erland Eskildsen fra Seges. Hun tilføjer:

- Mange landmænd vil gerne give sommerfuglene en håndsrekning, så de planter blomsterstriber. De kan have en god effekt som nektarkilder for sommerfuglene i sommerperioden, men i værste fald kan de komme til at have den stik modsatte virkning så man i den aller bedste mening etableret det, vi kalder en økologisk fælde. Det vil sige et areal, hvor sommerfuglene klarer sig fint i

nogle få uger, men til gengæld ikke kan klare sig på sigt.

En sommerfugl er kun sommerfugl et par uger af sit liv, forud har sommerfuglen været larve, og det glemmer vi, når vi laver blomsterstriber, som pløjes op året efter de blev etableret.

- De blomster, der typisk indgår i en blomsterstribet, er gode nektarkilder for alle sommerfugle. Problemet er, at larverne ikke lever på hvad som helst. Typisk er hver art knyttet til en eller få planter. Forsvinder disse planter, forsvinder sommerfuglene også, siger Anne Erland Eskildsen og tilføjer:

- Den biodiversitetskrise, vi taler så meget om, er i virkeligheden en formidlingskrise, for der er god viden om, hvilke tiltag der enten gavner eller ligefrem skader de sårbare arter, men ofte formidles den ikke tilstrækkeligt ud til de landmænd, der skal udføre plejen.

Indsamler viden

I England har man faktaark for hver enkelt sommerfugleart, der fortæller, hvilke planter sommerfuglen lever på, og hvordan man skal pleje den natur, arten lever i.

- Sådanne ark har vi desværre ikke herhjemme, så vi eksperimenterer os frem til den nødvendige viden, fortæller Anne Erland Eskildsen.

Ikast-Brande Kommune er én af de kommuner, der arbejder målrettet med forsøg, der skal forbedre truede sommerfugles levesteder.

- Når man ikke ved noget med sikkerhed, må man prøve sig frem,

og det gør de i Ikast-Brande Kommune, hvor de på to forskellige overdrev ved Halle Sø laver forsøg med henholdsvis sen og tidlig slåning. På Linnebjerg Bakke har kommunen tilsvarende lavet en plejeindsats til gavn for den sjældne dagsommerfugl Brun Pletvinge, som lever i skovlysninger, skovenge og i overgangen mellem skoven og det åbne land, fortæller Anne Erland Eriksen.

Korridorer er ikke løsningen

Naturkorridorer har vist sig ikke at være et tiltag, der fremmer de sjældne sommerfugles udbredelse.

- I stedet for en række mindre, spredte lokaliteter, har det vist sig, at større sammenhængende arealer, hvor plejen tilgodeser de forskellige arter behov er langt mere effektivt. På Linnebjerg Bakke har Ikast-Brande Kommune succes med at tynde i skoven, så der er kiler igennem skoven, hvor sollyset når ned. Det fremmer spredningen af Brun Pletvinge i området, fordi denne sommerfugl foretrækker at flyve ude i lyset, i skygge bliver den inaktiv og sætter sig, fortæller Anne Erland Eskildsen.

Lufthavne er gode

Biologerne har også konstateret, at lufthavnene har vist sig at være rigtig gode levesteder for mange sommerfuglearter.

- I virkeligheden foregår plejen på lufthavnsarealerne med henblik på at holde de store rovfugle væk. Derfor slår de arealerne relativt højt, hvilket fremmer urter og begrænser

græssernes udbredelse på arealerne - og de udpiner jorden ved at fjerne alt afklippet fra arealerne. Denne metode kan vi også praktisere uden for lufthavnene. Det værste man kan gøre er at pløje sit overdrev op for at så blomsterstriber, for på overdrevet var der sandsynligvis allerede de planter, sommerfuglenes larver levede på, siger Anne Erland Eskildsen. Hun tilføjer:

- Nogle landmænd laver også blomsterstriberne, fordi de ønsker at tilgodese vildtet på deres ejendom; men i stedet kan man tage udgangspunkt i, hvilke plejetiltag der gavner de sårbare sommerfuglearter, for disse tiltag vil også være til gavn for vildtet.

Paraplyarter

I det hele taget anbefaler Anne Erland Eskildsen, at landmænd, der har de næringsfattige biotoper på deres ejendom, undersøger, hvilke arter der lever i deres område og tager kontakt til naturkonsulenterne, inden de stikker ploven i jorden, for forsvinder værtsplanterne fra området, så er det også sket med sommerfuglene.

- Man kan med fordel tage afsæt i de arter, der er mest krævende, laver man en målrettet plejeindsats for disse arter, får man også forbedret forholdene for de mindre krævende arter. Vi kalder derfor også de mest krævende arter for paraplyarter, fordi en målrettet plejeindsats til gavn for disse arter, gavner flere andre arter, siger Anne Erland Eskildsen.

Et godt sted at starte

Så længe der ikke er danske faktaark, der beskriver, hvordan man kan fremme de forskellige arter, må landmanden selv tage initiativer, når han ønsker at fremme de sjældne dagsommerfugles udbredelse på sin jord.

- Et godt sted at starte er på Fugle og Naturs hjemmeside. På hjemmesiden kan man se, hvilke arter der lever i det område, man har jorde. Man kan også installere en app på sin telefon, der hedder Naturbasen. Ved hjælp af app'en kan man også få svar på, hvilke arter man finder på sin jord - man kan for eksempel uploade et billede af en sommerfugl, så får man svar på, hvilken art der er tale om, siger Anne Erland Eskildsen.

Hun anbefaler også at man tager kontakt til medarbejderne i den kommunale naturafdeling, hvor der også vil være muligt at få hjælp til at starte en plejeindsats.

- Men lad være med kun at gennemføre ét plejetiltag på hele arealet. Vi har i Nordjylland oplevet et rigtigt skræmmende eksempel, hvor man iværksatte afgræsning på et areal, hvor den sjældne dagsommerfugl Hedepletvinge levede; men afgræsningen blev grebet forkert an med det resultat, at alle sommerfuglelarvens værtsplanter forsvandt, og dermed forsvandt sommerfuglen også. Lav i stedet forskellige tiltag på arealet, og hold øje med hvilke tiltag, der har den bedste effekt, inden du lægger dig fast på, hvilke tiltag, der skal sættes ind med på hele arealet, siger Anne Erland Eskildsen.

Denne Streg-bredpande er endnu ikke truet, men den lever på enge, overdrev brakmarker, vejkanter m.v., så pas på den derude.

Disse fem dagsommerfuglearter er kritisk truede:

- *Ancia artaxenes* - Sortbrun blåfugl
- *Bolonia euphrosyne* - Rødlig perlemorsommerfugl
- *Euphydryas aurinia* - Hedepletvinge
- *Maculinea arion* - Sortpletlet blåfugl
- *Pyrgus armoricanus* - Fransk bredpande

Anne Erland Eriksen er naturkonsulent i Seges med speciale i sommerfugle.